

Meie Mats

Nr. 33. (215)

Laupäeval, 4. oktobril 1919.

Nr. 33. (215)

Enamlaste rahu.

Trotski: „Minu olep neus iga silmapilk see rahu walmis tegema!“

Kosjasobitajad.

Sõjamehe romaan.

Horst Bodemer.

(Järg 21.)

See ilmsüüta laps! Tal oleks tarwis olnud kohe need rumalad mõtted peast välja ajada!

„Teil oli täielik õigus seda nii teha, armas Maria! Teie olete väga tark neiu! Meie võime üksteisega ju awalikult rääkida. Mis jaoks kõik onule ära ütelda? Teie olete ju täieealine! Wanad ei saa noortest aru. Ja wanapoiss weel sugugi. Need on kõik urisejad-nurisejad. Pealegi on see taewa poolt üsna õiglane karistus. Muidu ei oleks neil mingisugust pahandust, mingisugust muret. — Kõige pahemad on weel need, kes eluaeg wäikestes linnades ametnikuna on elanud. Ikka ühtewiisi, armas Maria! — kui ma teile siis head nõu anda tohin — sest kahtlemata küsib teie onu weel kord järele, milles teie samarialase kohustus seisib — siis hoidke oma tarkus endale! See ei tähenda ju palju, aga see pole tark tegu. enam ütelda, kui parajasti tarwis on. Sellepärast ei ole ju tarwis weel waletada.“

Sellest sai Maria aru.

Ja kui onu temalt õhtul tõepoolest küsis, milles ta samarialase kohustus seisnud, naeris ta tema välja.

„Jah, kord täitsin ma küll samarialase kohust — kui naine naise wastu. Mis sellest siis on? Paruniproua juhtus juurde. Nii saime tuttawaks. Ja nüüd palun ma sind, ära küsi enam, sest ma ei salli, et mind tahetakse bengalitule walgustuse kätte seada!“

Arwenõunik pigistas silmad kinni, ei küsinud aga enam. Sel polnud otstarwet. Aga mõni haak oli sel lool ometi!

* * *

Helmuti rinda rõhus rahutus. Tuhanded niidid kiskusid teda Maria juurde, ja ometi oli tal selle jällenagemise eest hirm. Jah, kui laud oleks täitsa puhas olnud! Aga saladused rõhusid raskesti ta südant. Wiiskümmend tuhat marka polnud wäike asi. Ja seda maksis see kosjasobitus! Wastik lugu! — Tulid tunnid, mil tal kindel nõu oli Mariale kõik ära ütelda. Aga kohe jälle järgnesid kahtlused.

Ta kõneles selle üle weel kord onuga. See tundis elu.

„Mina ei tunne sinu pruuti, kudas woin ma sulle siis nõu anda“, ütles ta. „Pead ise selle rübala loo ära õiendama? Kui su süda ausasti tema küljes ripub, siis on seisukord muidugi väga raske. Ausus nõuab kõnelemist. Mõistus käsib oodata, kuni sa Mariale oled näidanud, kui väga sa teda armastad! — Need on tundeasjad. Kuid seal on ka pehmendawaid põhjusi. Kui sul nimelt kaljukindel nõu on, kõiki kiwa oma pruudi teelt kõrwale koristada.

Nii siis sõida ta juurde, ütle talle sündsäl tunnil tõtt, tunnil, mil ta süda sind usaldab — weel enne pulmi!“

Ja Helmut oli wagnisse istunud ja Berliini tagasi sõitnud. Friedrichi tänawal Savvy-hotellis wõttis ta korteri. Seal wiibis ta neiu ligidal. Teatanud ta oma tulekut ei olnud; ta tahtis pruuti üllatada.

Kui ta — õhtu oli juba käes — sügawas mõttes Friedrichi tänawat mööda ülespoole sammus, langes üks kepp Weidendammi silla peal ta õlale. Ta kokkus ja pööras ruttu ümber, tagasi waadates.

Naerdes seisib üks polguseltsimees erarietes tema ees — wäike-Grüningen. Ja pilgutas lõbusalt silmi.

„Seisan siin luuramas, ja kes läheb siit mööda? Helmut Uffelni! Tere õhtust, ja ma soowin südamest õnne! Hm — hm!“

Wäike mees muheles.

„Nii siis — mina nägin teda — sinu pruuti. Kõneldakse neljast miljonist. Wististi on see summakene ülewalt otsast pisut ümar-gusemaks tehtud, aga majapidamiseks aitab sellest! Ja tore näeb ta välja — Jumala eest!“

Surmarahu asus Uffelni rinda. Wäike Grüningen oli polgus kõige kergemeelsem kukk ja kõige lobawama suuga.

„Mis see peab tähendama?“ küsis Uffelni külmalt.

Wali naer oli wastuseks Grüningen wõttis Uffelni käe alt kinni.

„Nu jah, sa jalutad ju ikka weel kauge-male põhja poole. Ja sind üle kuulata on täna minu armsam lõbu. Usu mind! Ja kui sa usud, et minusugune ei tea, mis Berlinis sünnib, siis on sul minu anderikkusest ainult nõrk ettekujutus!“

„Noh, siis hakka aga peale, Grüningen! Kahtlemata tuleb ilus loba kuuldawale!“

„Ohoo! Loba! — Polgus rääkis igaüks oma moodi — seda wõid ju arwata! Sest kus sina olgu suurema wõi wähe-ma laenuga ripusid, seal ripub mõni teine ka! Nüisugused kõrilõikajad rõõmustawad ju, kui oma mammona ühes protsentidega kätte saawad! Ja kes rõõmustab, selle suu jookseb ka kergesti üle. Peale selle sinu teenistusline teatus komanderrile, et wõlgadeta oled — noh, siis teab ju iga haritud keskeuroplane, kudas lood on! — Ja kui ma hiljuti sama huupi nagu täna Friedrichi tänawal hulgun, muidugi erariides, näen ma korraga teisel pool tänawat paruniproua Lehrburgi, kes üht ilusat preilit jumalaga jätab. Uffelni, ei teata ju midagi, aga palju sosistakse. Ja üsna rohkesti rõhub mind ennastki wõlakoorem! Nii siis ruttasin kohe üle tänawa ja tegin paruniprouale oma kraapjala. Tema on ju üliwäga lahke proua! Läksime koos Leipzigi tänawale Josty kohwimajasse. Jatkus parajasti jutujamiseks. Ja pisut ohanud olen ma

ka. Inimese elus on silmapilka, mil palju sõnu ei maksa ega sünni teha — ja tema mõistis mind ülihästi. Kui ta oma ütlustes ka õige tagasihoidlik oli, ometi kuulsin ma, mis kuulda tahtsin ja mis tema ütelda tahtis. Nimelt: tarbekorral on mul tagawaraks mu väga täieline ladu —“

„Grüningen!“

„Jumal, jah, armas sõber! ära siis kohe wihaseks saa! — Kas mind nüüd mõni tädi rahata abielusadamasse juhib, wõi raha eest paruniproua Lehrburg — suurt wahet seal ei ole! Abielusseastumise juures aidatakse ikka nii wõi naa tagant. Kui armsad inimesed alati tött räägiksid, saaksime nii mõndagi kuulda — kuni kõrgele üles! Ja et asi mõnikord hästi lõpeb, on selle juures kõige paremaks trööstiks!“

Sügawasti tõmbas Helmut hinge. Küsimistel polnud siin mõtet. See Grüningen oli eht rebane. Tema wastu aitas ainult järsk wäljaastumine.

„Ma ei taha kuulda, mis paruniproua Lehrburg ütles. Aga seda ütlen ma sulle: Mina olen kiblatud ja seisan oma pruudi ees, keda ma tõsiselt armastan, pistol käes, kui seda tarwis on! Ja mina kuulen kõik samuti kui sina. Wõi olla weel paremini! Nii siis: ära aja pikka juttu — sina teed mulle seda meelehead ja annad mu arwamise kõigile teada — eks ole nii? Nii — siin on minu käsi! Nüüd jäta mind üksi edasi minema, Grüningen. Ela hästi ja õpi armastusest lugupidawamalt rääkima. Ka mina pidin seda alles õppima!“

Wäike Grüningen tegi üsna totra näo.

„Jumalakene — nii õrnatundeline?! Ma ei tahtnud sind ju haawata. Aga sinu soowi kirjutan ma enesele kõrwu taha. Peab teatama, kudas sina mõtled ja — tunned! — Tead, sellepoolest olen ma sinu peale kade, mina, waene patune! Ja ütlen: jällenagemiseni! Ja õike rahuloldawat tulewikku soowin ma sulle!“

„Täna sind, Grüningen!“

Wäike mees läks.

Uffeln taltsutas ka oma samme. Ta oleks ju arwata wõinud, et Maria paruniproua poole pööras. See oli ju ainuke, kellele ta oma südame wõis wälja puistata. Kui piinlik see oli! Ja tal oli kindel nõu olnud, neiuks täna õhtu kõik üles tunnistada. Tee pidi puhas olema. Aga alati, kui tal nõu oli Mariale kõik üles tunnistada, tuli midagi wahele. Õdede järsk äraütlemine ja Grüningeni edew loba närised ta närwisid.

Kui onu talle ta pead jälle õlade peale sirgeks ei oleks seadnud, ta meel oleks päris mõru olnud. Aga ka onu ei olnud oma sõrmi põletada tahtnud. Ja ometi oli neil mõlematel teadmised: ei ole aus niisuguse saladusega elulepingut sõlmida. Trööstimine tulewikuga oli ju lausa pettus.

Kui see onu arwenõunik ometi alati nii umbusklikku nägu ei oleks näidanud! See lihtne mees riimis oma terawa mõistusega tõe isegi ju kudagi kokku. Ja kui ta temale nüüd ühel päewal suu sisse ütles: „Herra v. Uffeln, see tundmasaamine oli selge sobitus!“ — mis oleks ta temale siis selle peale wastata wõinud?“

Korraga seisis ta Maria maja ees.

Emand Kuchke oli ta tulekut kojast näinud, kiskus ukse lahti, tegi kniksu ja sõnas:

„Herra ülemleitnant! Ei, herra ülemleitnant — olete jälle siin?“

„On armuline preili kodus?“

„Muidugi — preili — armuli preili on ülewal!“

Ruttu tormas Uffeln trepist üles. Maria tuli talle koridoris wastu ja langes talle kaela.

„Et jälle siin oled! Önnis olen ma! Önnis!“

Neiu suudlused, ta särawad silmad. —

Ei, ta ei suutnud teda taewast maha kukutada! Täna mitte! See käis ta jõust üle!

* * *

Mahakuulutamine oli juba sündinud, ja ikka weel ei olnud Helmutil julgust olnud Mariale tött teatada. See oli alaline endauimastamine, milles ta nüüd elas. Istus ta pruudi seltsis üksi, waikis seesmine hää pealati. Ta hakkas Mariat iga päewaga enam armastama. Tema, kes elukarikast täiel sõõmul joonud, oli teiseks muutunud. Paremaks! See kastewärske neiu, kes nii palawalt tema järele igatses — oli päris taewane kingitus temale. Nad mõistsid üksteist toredasti. Taktikindlalt ei kõnelenud pruut iial minewikust, kõik ta lootused õitsesid tulewikus. Kui suurt headmeelt tundis ta maaelust! Missuguse piirita usaldusega ta kõik oma tunded Helmutile awaldas!

Ja Helmut uuris teda armastusega. Ta waatas neiu puhta hinge põhja. Maria oli palju järele mõtelnud küpsuse-aastatel. Mitte pealiskaudses maitsmises, mitte wälise paiste all ei olnud ta oma päiwi mööda saatnud. Ja kui mõnikord ka üksildus tema meelt oli rõhunud, isa tõus oli ta pilku laiutanud. Ka isa lahtised silmad oli ta pärinud. Hoffmanni weri leidis igal pool maailmas õige tee! Ja kui ometi mõnikord mõni iseäralik waade ta juures ilmus, siis laskis ta ennast kergesti juhtida. Aga mitte pimedast peast, ei, täit teadmist nõudis ta. Ja kui Helmut seda oskas, siis oli neiu talle väga tänulik.

Heller pidi juba walwas olema, sest neiu teraw mõistus ei lasknud wäsimust tulla — niikaua kui nad üksi olid. Ilmus aga onu, jäi jutt kohe soiku, ehk küll onu Uffelniga waewalt otsekohe rääkis. Küsimiste peale wastas ta lühidalt, aga wiisakalt. Iial ei jäänud ta noorepaari seltsi kauaks. (Järgneb.)

Walaskala ersats.

„Lapsed, jumala pärast, jätke see kilusöömine kus seda ja teist!... Joonas on kadunud ja väga võimalik, et ta mõne kilu kõhtu puges — ega seda meest wõi uskuda!“

Näpunäited kirjandusesõpradele.

H. v. Käkk.

1. Üleüldised märkused.

Kui lugeja konserwatiivne mõtleja on, siis arwab ta selle pealkirja all mingisugusid õpetusi ehk direktiive leida, nagu seda wanast tehti, aga mina usun, et õpetamine ja soovitamine oleks siin rumalus: iga inimese intellekt areneb olude ja juhuste tõttu nii wälja, nagu fatum seda tahab ja asjata oleks kindlat lugemiseplaani ehk järjekorda ette tuua, kudas selle ehk teise kirjanduseharu juure asuda. Mina aga tahaks siin lihtsalt jutustada, mis mulle üleüldse selle aine üle meelde tuleb. Nii on parem. Kuid, ma pean weel teist sorti lugejaid hoiatama, neid, kes naeruhimulised. Kui nemad „Meie Mats“i numbri lahti lõikawad, naeratawad nad juba awansina ja ootawad lõbu. Aga, minu arust, ei maksaks naerda, sest meie wõtame kõik omad kirjutused elust, just nendesamade lugejate elust, kes pärast 1 m. 50 penni eest

ennast iseene kulul lõbustawad. Tuletage meele, mis Skwosnik-Dmuhanowski „Rewidendis“ ütles: „Mis te naerate, iseeneste üle naerate!“ Nii siis olgem tõsised.

2. Kirjanduse tähtsus.

Kirjanduse tähtsuse üle on raske midagi uut ütelda, sest nüüd kannawad kõik maniskit ja loewad raamatuid Suurem osa loeb, et aega wiita, olgu autor kes tahes. Tihti juhtub, et mõne „intelligendi“ käest küsid, keda ta loeb, — siis alles waatab ta raamatukaane peale ja nimetab. Teised loewad, et siis seltskonnas rääkida, et nemad kirjanduseliikumist jälgiwad ja — üleüldse — asja kursis on. Rohkem enesearmastuse pärast. Kolmandad loewad, et sealt tarku sõnu ja Ladina keeli tsitaate leida, millega tolmu silma wõib lasta; — neljandad (enamasti noored, walgejuukselised neiud) loewad armastuseromaanisid, mis neile niisama tarwilikud on, kui balderjani „tropic“. Aga, kes loeb õieti? Katsume seletada: teie olete, näituseks, esteet, armastate ilusaid joone ja wärwisid, dissonansisid ainult siis, kui neile ko'kukõla järgneb. Teie wõtate uue, ilusa, puhta kõite. Wäljanne on stiililine ja maitserikas. Teie tunnete juba iseäralist mõ-

nusust raamatu wälimusest, paberist ja „schriftist.“ Ütleme, see on Prantsuse töö; nemad on suured meistrid. Kui palju huwi on teil lugema hakata! Teie otside kohe autori iseäralikku stiili, mõtete awaldamise wiisi, katsute tema töö algusel juba aimata, missugune intelligents temal on (kui teie seda autori esimene kord loete), kui suur on tema mõtete ring, entsüklopediline haridus, humor, iseloomude kujutamise jõud ja muidugi püüate ka ridade wahelt tema poliitilisi, moralseid ja esteetilisi arwamisi lugeda, — ning wiimaks — juhite tähelepanu fabula peale. Mitte ei tohi kohe raamatut kätte wõttes sellest waimustatud olla, kui teie teada saate, et romaani tegelane hommiku oma naise woodi eest ühe püksinõõbi leidis, mis mitte tema oma ei ole. See ei ole tähtsas. Peab just nii laialt ja mitmekülgselt kirjatöö juure asuma, siis loete teie õigesti ja siis toote ka sealt midagi wälja. Muidi ei maksa teil Maupassant'i ega Balsac'i kättegi wõtta. Muidu juhtub teiega seesamane lugu, nagu Wene intelligentidega, kes Prantsuse kirjandusest nii aru said, nagu käiks

seal daamid uulitsatel särkiwäel. Nad unistasid Parisist, rääkisid sellest linnast suure suuga; ilma et seda oleks näinud, nagu teised wana Rooma luuletajaid taewani tõstsid, aga — küsid nende käest; kas teie oskate Ladina keelt sedawõrd, et Seneca ehk Plautuse töid wabalt lugeda, iseäranis wiimase „Asinaria“ ehk „Miles Clorio-sus,“ — siis raputab ta pead ja ütleb naiiw-selt — ei.

3. Praktiline tähtsus.

Kirjandus on — õige wai-mu ülikool. Siin lähewad inimeste elud oma heade ja wigadega meist mööda, nagu kinos lindi peal ja kes õigesti oskab waa-data, loeb palju. Ülemal kirjeldatud lugemisewiis, arwaks ma, oleks õige iga üksiku töö kohta. Kõik õnnetus aga seisab selles, et meie ainult minewikus elame. Olewikkude ei ole. Kui minut ehk päew ära elatud on, siis alles teame seda. Sellepärast on ka meie elu, nagu instinktiwne, meie ei saa iga oma sammu ette rehkendada ega arwustada ja sellepärast just on elu õppimine esialgu ainult kirjanduse läbi võimalik. Peab suur psühholoog ja teraw tähelepanija olema, et mitte iga sammu peal eksida.

Kujutame ette, kudas üks noor, puutumata hing, kes Mozarti ja Heinet armastab, kudas tema oma waikse, ilusa tuju kergesti ära rik-kuda wõib, kui ta küllalt ilma ja inimesi ei tunne ja weel kirjandusest pessimismuse kihwti ega Mephisto naeru ei ole õppinud; kui ta puh-tasüdamiselt, näit., Kadriorus jalutades, oma tundeid õhtu iluduse ehk muu asja üle kellegile awaldada tahab, aga tuttawaid kuulajaid ei ole. On momendid, kus kellegile rääkima peab, kui sul sees kõik nii keeb ja wäriseb. . . Ta näeb kõrwalisel pingil üksikut noortmeest istuwat, manisk kaelas. „See on intelligent“, arwab noor hing. . . Aga ta ei märka peensusi: liig harilikud näojooned, gummist krae, ta ei näe natuke labast riiete lõiget ega stiilita saapaid, — astub juure ja hakkab rääkima:

— Wabandage, see koht on prii? —

„Olge head.“

— Kui ilus õhtu! —

„Ja, ei ole wiga. Kas teil tikku on?“

— Tikku!? mis tikku? ah, ja. Ei ole. —

Waikas. Noor hing nagu imestab, aga hakkab jälle:

Maatamees ja maaseadus.

Maatamees: „Oh jumal küll! Millal jõuab see elukas niikiisi silla lõpuni!“

— Kui hea on siin mõtteta istuda ja waa-data! Hea meelega loeks ma siin weel kord Turgenewi! . . . Kas teie olete Turgenewi weel üle lugenud? —

„Olen küll.“

— Mis teile kõige rohkem meeldis? —

„Aedniku-Kool“, kasulik raamat!

— Aedn. . ! See, see ei ole ju . . . —

Noor hing on põrutatud. Ta imestab. Nii-sugune kena wäljanägemine ja missugune jutt! Ta näeb isanda põlwe peal raamatut, waatab pealkirja: „Õnnetu armastus, ehk katki kistud püksitraksid“. Noor hing tõuseb üles ja läheb. Naaber tuleb ka ühes ja keerutab laialt odawat keppi. Räägiwad mõne sõna. Mõlemab astu-wad „Kontsert-aeda“. Noor hing lahkaks küll oma seltsilisest, aga ta ei taha kedagi haawata, jääb ühe laua juure seisma ja teeb ettepaneku istuda ja klaas kohwi tordiga wõtta. Istuwad. Naaber torti ei puutu. Noor hing sõõb isuga ja kuulab muusikat, mis midagi kurba, sügise wärwilist mängib. Instinktiwsest kehitab noor-mees õlasid: ta tahaks midagi kerget, ilusat . . . Küsib oma kaaslast:

— Kas teie muusikat armastate? —

„Ja, mina armastan väga muusikat.“

— Tõesti! Siis ma tellin ühe ilusa loo, milles küll palju muusikalist sügavust ei ole, aga mida ma praegu hea meelega kuulaks! —

Ja noor hing jookseb kapellmeistri juure ja tellib ouverture „Si j'étais Roi.“ Tuleb, istub ja ootab. Otsitakse noodid ja warsti kõlab kena awamäng. Noor hing waatab wahete wahel seltsilise peale ja ootab tema näos imestust, ehk mingit liigutust. Asjata. Seltsiline, nagu näha, joob wastatahtmist kohwi. Pärast loo lõppu küsib noor hing:

— No, kudas meeldis? —

„Kaunis kena. Mis see oli, kasatski?“

Wõib ette kujutada selle lause efekti. Noor hing tõuseb üles, tahab minna. Seltsimees peab teda kinni. Istuwad. Seltsiline kõlistab lusikaga klaasi ääre peale ja ütleb ilmuwale teenrile paljutähendawa silmawaatega:

„Üks pudel „selters'i.“

— Kas teil seedimine rikkes on, kui teie seltersi jootete? —

„Ei — ei! Tuju on halb. Ärge kartke, seda wõib juua: see on „puhas“.

Joowad. Noor hing wõtab wiisakuse pärast lonksu. Warsti tuleb teine „selters“. Seltsimees on „walmis.“ Noor hing tahaks ära minna, aga kardab seltsilist haawata, kes rammetult toolil istub, muusikale pead nokutab, kuuehõlma sisse nina nuuskab ja leiwa asemel tikutoosi hammustab.

Noor hing läheb wiimaks minema. Ta on rõõmus, et joodikust lahti sai. Jalutusteedel woolab rahwas. Walged toiletid . . . iga õrn profil paneb nooremehe hinge wärisema. Ta istub jälle üksiku nooremehe juure, kõrwalise tee äärele ja warsti algab jutt. Tema uus naaber on sentimentalne noor unistaja, kes wäikest, kurwa näoga Jennyt armastab. Iga mõte armsa neiu peale surub temale magusad pisarad silma. Täna on ta eksalteeritud. Noor hing räägib luulest ja Heinest, selle aja sees aga näib tema naaber selgesti oma armsama silmi ja huulte jooni. Niipea, kui „noor hing“ — waimustatud olles, et ta nii hea, õrnatundelise kaaslaste leidis — temale tasakesi järgmise salmi luges: ☹

„Wenn ich in deine Augen seh'

Kommt über mich wie Himmelweh“.

Kargab äkki tema naaber üles, sirutab walusalt käed wälja ja sõnadega „Jenny, Jenny!“ jookseb minema, tee peal üht wäikest koerakest jalust maha lüües, kes wanapoolse, auwäärt daami ees keti otsas jooksis. . . ☹ ☹

Waadake lugeja, siin on kaks juhtumist, mis ainult sellest tulid, et „noor hing“ weel teisi hingesid ei tundnud. Kas Bourget ehk Dostojewsky oleks siin aidanud? Tingimata. Ripub kõik sellest ära, kudas nende juure asuda.

4. Eesti keel ja kirjandus.

Ma suitsetasin enne hulga aega piipu, kui siin edasi kirjutama hakkasin. See teema on mulle wõõras ja ma olen sunnitud lihtsalt subjektiivlisi arwamisi awaldama, kui lubate. Et Eesti kirjanduses weel ühtegi suuremat talenti ei ole, seda arwan ma kindlasti.*) Sellepärast saan ma ka aru, miks meie intelligents Wene, Saksa, ja muud kirjandust loeb. On, muidugi, ka neid, kes Eesti kirjandust loewad, aga need on enamasti kooliplikad ja teewad seda mingisuguse jonniga ehk moodi pärast. Okkupatsiooni ajal lugesid ju kõik Saksa keelt, isegi meie talumehed hakkasid seda parssima, haritlastest rääkimata. Näit., minewal suwel, maal ringi sõites, nägin ma ühte niisugust haritud peremeest, kes — mind sakslaseks pidades — minuga selle keele peal rääkima hakkas. Oli paberossa tarwis. Küsin, kust wõiks saada. „Haritud“ peremees, nähtawasti hea meelega, seletas, et meie (Saksa) soldatite seas olla palju kaupmehi, nende poodidest wõib saada: „Es sind hier unter den Soldaten viele Budisten, die verkaufen feine Papirosen.“ No, mis te weel tahate! Ainult linnakooli haridus.

Ei, ilma naljata, meil on Eestis praegu üks keeltesegamine. Pealegi, ei wõi meie weel ütelda, missugune keel meie riigikeeleks jääb, siis — seda silmas pidades, — et eestlased kõik wõeraid keeli räägiwad, peaks meie ühe teatawa keele wälja walima, seda kultiwäärima ja selle kirjanduses elama. Olgu ta missugune tahes. Wäljawalik on suur. Eesti keele peale, nagu ta praegu on, ei wõi ma julge olla, sest siin on Saksa mõju liig suur. Õnnetumal kombel olen ma niisugustes linnades, nagu Dorpat ja Werro liikunud, kus Eesti keel täiesti ära solgitud on. Lubage mulle paar näitust, kudas nüüd, kuna Eesti riiki luuakse ja Eesti ühismõte kaswab, mainitud linnades kadaklus kaunisti õitseb. „Kadakad“ räägiwad wägisi Saksa keelt, tõlgiwad eestikeelsed laused täpipealt Saksa keelde, jätawad „h“ tähe sõnades wälja. . . aga räägiwad! Tartus kuulsin ma järgmist naljakat kõnet. Kaks daami kutsuwad ühte eht Eesti näoga isandat wõersile, isand aga wabandab, et temal olla rutt taga, peawad laua kirikusse minema:

„Leidens, kann ih niht Sie besuhen, ih habe Ast (Hast) im Hinten, denn ih muss in Brett-Kirche gehen.“

Ma lubasin enesele ühe naeratuse.

Teine näitus, kudas sakсад, kes oma ametikohuste tõttu meie keelt oskama peaks, seda halwasti pruugiwad. Peasjalikult tahan ma sellega toonitada, kui inimesed rohkem kirjandust loeks, siis areneks ka nende kõne ja keel;

*) Sellepärast ma ka kirjutama hakkasin: ma soovisin i rak rõõba.

et seda aga ei ole, — siis ei oska siin inimesed ühtegi keelt õieti, ei Saksa ega Eesti keelt.

Üks Saksa õpetaja, kes ennem Wõrus elas, rääkis Eesti keelt nii puudulikult, et lugejad järgmist lookest küll ei usuks, kui ma ei tõendaks, et asi just nii oli. Suri siin üks pereinaine. Talu oli rikas ja enne surma toodi linnast õpetaja haigele jumalaarmu andma. Õpetaja walwas haige juures, kuni wiimase otsani. Aga surnuaial, matmise juures, tuli temale järgmine äpardus: rääkides lahkunud hinge wiimastest tundidest, hingest, mis nii suure usuga Jumala sisse suri, mõtles õpetaja iseenesest: kudas on Eesti keeli „wiimane lõpp“, die letzte Ende? ja laskis nii: Armsad hinged! See meie seast lahkunud naine suri kindlas usus Jumala sisse. Mina walwasin mitu tundi tema surmawoodi juures ja olen tema wiimast otsa näinud. Mina olin väga liigutatud tema kristliku meele ja sügawa usu üle.

5. Eesti presse.

Kui meie inimese luukere loomade omadega sõrdleme, kui meie anatomia ehk füsioloogia õperaamatud awame, siis näeme kohe, et „inimene“ sugugi üks iseäraline olewus ei ole, keda Jumal ekstra maailma kuningaks loonud, waid — harilik, imetajate loomade klassi kuuluw rõõwelukas. Ma usun, et neid mõtteid ei ole tarwilik seletada, sest käesolew kirjutus on haritud lugejate ringile määratud, kes juba wiimaste aastate elu üle järele mõteldes minuga tingimata ühel arwamisel peaks olema. Niisama ei ole ka järgmine mõte paradoks, et inimene seni rõõwloomaks jääb, kuni temal kihwad suust kaowad ja, järjekult, sotsialismi maksmapanemine ainult siis wõib sündida, kui need kihwa-hambad aasta-miljonite jooksul atrofeeritud saawad. Seni on aga üksteise söömine, puremine ja tapmine täitsa möödapääsemata ja loomulik a. i. Et aga homo sapiens enesele suured kiwist ehk puust pesad ehitab, klaasidest joo ja rõõwkaikudel ennast suurte salkadena ja rühmadena kogub, tuleb sellest, et inimese peaju raskus, üleüldise keharaskusega wõrreldes, väga suur on. Siin on kõik wahe meie ja loomade wahel. Oma huwide tõttu parteidesse, rühmadesse ehk armeedesse jagatult saawutawad inimesed kergemini seda, mis teatawale salgale tarwilik on.

Homo Sapiens Eesthicus on ka mitmesse salka ennast koondanud ja iga kilpkond propageerib omad huwid teatawas ajalehes. Ajalehed on selleks üles leitud, et

1) inimestele üleüldise kisklemise, wõistlemise ja rõõwimise üle, mis parteide ehk klasside wahel sünnib, iga päew pilti anda;

2) et ajalehe omanikule raha teha;

3) et kaastöölistele rea pealt natuke maksu ja kuulsust anda;

4) et poekaupmeestele pakkimisepaberit muretseda.

Eesti ajakirjanduse üle teen ma paar lühedat märkust, ja needki on wäljamaalastele määratud, kuna iga eestlane ise lehti loeb ja teab, mis nad on.

Kõige wanem Eesti ajaleht, kelle pealagi juba paljas ja käed wärisewad, on „Postimees“. See leht kaitseb nende loomade huwisid, kelledel ilus, sile nahk, puhtad jalad, kes soojas, pehmes pesas elawad. Kui mustemad loomad wäljas pori sees kisawad ja lärmi teewad, pistawad sileda nahaga loomad oma pead pesast wälja, tõmbawad selle haput nägu tehes jälle tagasi ja loewad Goethe'st:

„Das Fiedeln, Schreien, Kegelschieben,

Ist mir ein gar verhasster Klang;

Sie toben, wie von bösem Geist getrieben,

Und nennen's Freude, nennen's Gesang.“

Nemad ei taha teistele uute pesade teemiseks sugugi ruumi anda, kisawad, nagu pask-räästa pojad pesas ja kardawad igas möödaminejas enamlaste kulli.

Selle suguharu pealik on hertsog Jean de Nustago, vulgo Koodi-jaan. See mees on kodanlaste grammofooni toru ja räägib oma „ihulehes“, ligikorda, järgmisi sillogisme:

„Kodanlaste partei on kõige suurem ja eluwõimulisem. Kõik eestlased on, ehk peawad kodanlased olema. Hoowipoisid, uksehoidjad ja kojamehed, „kojaga“ kokku puutudes on juba eo ipso kodanlased. Eesti keeles on sõna „koda“, see tähendab — maja, nagu see weel karjalaste ja tscheremisside keeles on. Kõik maamehed, kes nimetatud kodades elawad, on kodanlased. Wiimaks: kõik moonakad, päiwilised, rätsepad, soldatid on E. Wabariigi kodanikud, tähendab, kodanlased. . .“ ect.

Kodanlaste pealinn on Tartu, kus Jean de Nustago ennem ainuüksi walitses ja eestlastele kirjutas: mina olen Jaan, sinu Jumal, sinul ei pea mitte teisi jumalaid olema minu kõrwal. Kahjuks, elame meie aga nüüd niisuguses ajajärgus, kus rahwas oma endisid jumalaid kõige suurema lõbuga porri tallab ja nimetatud Jaan on ka aujärjelt ära lükatud. . . Tempora mudantur. . .

„W a b a M a a“. Selle nime juures tuleb mulle üks Mozart'i wiis — „Es klingt so herrlich“ — meelde. . . „W. Maa on Tööerakonna leht. Mis on Tööerakond? See peaks tööliste erakond olema. Mis on tööline? Lagunenud, paigatid riided, suured mudased saapad, kahwatu wäsinud nägu, wäike haisev korter. . .

Aga selles erakonnas on mehed, kes puhates, lilledega ehitud saalides elawad, peenikest pesu kannawad ja õhtuti teatris istuwad. . . Mispärast nad seal on? — Sellepärast, et harakas omad munad teiste pesadesse muneb. Kergem haududa. Pealegi on sõjataktilikas väga hästi tuntud, et terwed salgad waenlase uniformi pannakse ja

Kui piiritust

„Lubage mu Atsile ka üks kilter sedasamast peeritust!“

„See on võimata! Rinnalastele niisugust asja ei anta — seda saavad ainult täiskaswanud!...“

„Täiskaswanud!... No mille koradiga ta täis kaswab, kui ta midagi ei saa?... Kingitused lähewad täiskaswanutele, piima saawad sead ja täiskaswanud, nüüd jälle ainult täiskaswanutele!... Ega ta sellest täiskaswanuks saa, kui ma tal iga päew kolm korda naha täis soen!...“

„Luba, wanapapa, meile Sass'iga ka üks kapatäis seda wa pürgumärjakest!“

„Mis? . . . Te olete ju alles lapsed, kuid seda saawad ainult täiskaswanud!“

„No, kurat, katsu weel asja? . . . Me anname Sassiga igale miilitsamehele kümme silma ette ja joomme ilma lorata terve kongressi täie taewaliitlasi laua alla!“

siis wastase wäe sekka saadetakse, kus nad waenlaste näol — sõpradena kasulikud on. . . „Olgem kawalad, kui ussid. . .“

„Sotsialdemokraat“. Teate, see on üks halb asi, et ostja, kui ta nüüd poodi läheb, ühegi asja peale julge ei wõi olla, mis ta ostab: ostad Guttalini — lähewad saapad lõhki, ostad worsti, sööd, hakkad hirnuma, ostad jänese, näed et see „katuse jänese“ on ja sinu naise süle-kass kadunud. . .

Peab tunnistama, et „Sotsialdemokraadi“, kui praeguse mõduandwa poliitikalehe seisukord kaunis raske on. Ühelt poolt peab ta liitlastele sõbralikku, aupaklikku nägu tegema, teiselt — tööliste naeratama, kolmandalt kodanlaste peale wihase pilguga waatama, nii et see leht mitte ainult kahe-, waid kolmenäoline jaanus on. Profil läheb weel, aga en face ei kõlba kuhugi.

Edasi ma rääkima ei hakka, sest Wene-maal mul midagi rutulist õiendada ei ole ja äkiline üle piiri sõit on minule, kui rahulikule inimesele, wastik.

*

Lõpuks tahtsin ma weel mõne sõna naljakirjanduse kohta ütelda, kuid et ma juba algu-

ses tähendasin, et seekord sugugi nalja teha ei mõtle, waid tõsiste asjade üle omi mõtteid awal-dada tahan, siis ajatan selle teema üle juurdle-mise teiseks korra, kui ma Tallinna toobi piima mõne lonksu ära olen üüpanud ja mul koht ja tuju „naljakam“ on.

Wäikesed wärsid.

Kuis meele tulewad meil endsed ajad, kus olid lahti monopolka-poed ja woolasid weel suured „wodka“-ojad, ning tuikumise eest meil olid „wõmmid“ toed. Nae, praegu jälle jutud käimas linnas, et piiritust täiskaswanutel andma hakkab riik ja jälle wagad soowid igal ühel rinnas: oh peaks kandma wilja meil see riigi monopolitik!

*

Me rahaasjanduses suured wäljawaated: kurss tõuseb Eesti rahal imekiiresti ja wälislaenu tegemise aated on rahameestel mõttes hoolsasti. Ka wäljawedu kawatsusel juba,

andma hakatakse.

„Kuule, iga täiskaswanu saab ainult pool liitrit kuus, sa aga pitsitad wile minuti sees rohkem kinni!“

„Päh! . . . Kellel taskud täis, see on täiem kui täis mees ja seda täidetakse ka teisel wiisil!“

„Härra kubernär, wõi kes te olete — üks pool liitrit piiritust walage minu Mikule . . . olge nii lahked! . . .“

„Piiritust ei wõi ma talle anda, on alles liiga noor!“

„Piiritust ei wõi anda. . . te ei tunnista teda weel täiealiseks! . . . No andke talle siis samagonni . . . see on nii ütelda de facto. . . seni kui ta täiealiseks saab!“

mis palju kasu tooks — nii tõendab Kukk.
Ent rahameestel oma tuba, luba
ja nende taskutele pandaks korra lukk.

*

Peab ütlema, et põhja-korpus ikka
on waenelaps ja päris „maatamces“:
tal pole antud asukoha rikka,
waid nagu kala sulpsab tema wees.
Ja lõpuks liitlasedki ära näinud,
et korpus Baltimaalt peab lahkuma.
Eks loodame — ta on kõik kohad käinud,
ja warsti kolib marsi peale ta.

*

Ilm sume, udune ja wihma sajab,
märg, hirmus porine on külatee.
Ning nukrus sinus isu ära ajab,
kui astud, jalad ligund, läbi wee.
Sa küsid: millal saame kord kalossa,
et mitte saapad küll ei kuluks nii? . . .
Oh, oota — enne waja luua õhulossa
ja siis — siis läheb asi isegi!

*

Me nälgime, ja kõhus kibe nurin:
oh, jõuaks toidulaewad wiimaks päräle!

Ma ajalehti ikka tublist uurin —
Loen: tuleb üks laew, teine — Eestisse.
Ent päräle nad kunagi ei jõua,
siin miin, seal jälle liiwamadalik.
Ning wiimaks ära paremat sa nõua,
kõik laewad neelnud äri-palawik!

*

Käis rahusaatkond Pihkwas „rahu-jutul“.
Ka ajakirjanikud läksid hoolega,
et paberile pista imerutul,
mis näewad wõõras linnas nemad uudist ka.
Nüüd ajalehed aina kubisewad
kõiksugu kirjeldustest Pihkwast, ümbrusest,
nii lugedes küll põlwed wabisewad:
kui palju neis küll tõsist kraamikest.

*

Maal käsil kartulite noppimine
ja linna tuleb wärskeid nannisid,
need aga hinnas hirksamini,
kui kuld ehk hõbe, ehk kui kallid siid.
Eks maamees raha wõtta rohkelt oska:
kui tuleb järgmisel ta aastal weel,
siis hobu uhke, järel saksa-troska
ja suitseb eht Hawanna nina eel.

Me walitsuses jälle kriisis tekkis: nüüd ära astus rahwaerakond, kes weidi sotsi walitsust ka mekkis, ning wiimaks wihastas tööerakond. Ja tõnissonlased on otsustanud seda, neil edasi ei maksa jääda ka. Kuid kuidas r a h w a s oskab walitseda nüüd ilma r a h w a e r a k o n n a t a ? . .

O s w i .

Wanapoisi luupainaja. . . .

(Pildike elust).

Ühel hommikul astus Tõhu Tõnis, elatanud wanapoiss, pahase näoga õue. . . Parajasti samusid tuttawad naabrimehed mööda.

„Tere hommikut kah Tõnis!“ ütlesid mehed.

„Ei teretagi! . . . Süda täis kui seatapjal!“

„No noh, Tõnis! . . . Mis sul siis na oo juhtunud?“ pärisid naabrimehed.

„Mis juhtunud?! . . . Taha rääkidagi. . . Kurat wõtku küll seda maapealt elu. . . Aga mõtelge ometi kallid naabrid, täna ööse käis wa Rääma Riinu mind tallamas. . .“

No mis ta m'ust jumalakartlikust inimesest peaks tallama?“

Mehed tegid suured silmad.

„Toh oh! No mes moodi ta's oli, eks räägi ometi Tõnis?“ pärisid mehed.

„Oli teine üsna oma moodi. . . Tuli uksest tupp ja kohe — põntsi — minu rinna peale. Küll rusus ja muljus. . . Wiimaks toppis ninaotsa suhu, ptüh! . . . Südame ajab rääkides pööritama ja — noh, eks ma palusin küll, et jäta järele! Aga kus hullu — weel rohkem. . . Wiimaks sain sõna suust, et Issand Jeesus, aita nüüd ise! . . . Eks siis pääsesid warbad lahti, hakkasin teisi liigutama ja — läkski siis saadana hing minema. . . Puges nagu suitsuwine läbi akna luhtaugu õue. Hull küll ikka mõelda. . . Mis ta ramp nüüd pidi minust nii wäga tallama! . . .“

„Waeh, waeh,“ sõnasid mehed. „Küllap wanatüdruk wist sinu pärast waewas ikka on.“

„Ah. . . mes! . . .“ Tõnis sülgas ja löi käega.

„Naljakas lugu jah,“ ütles Hapniku Hans meeste hulgast, „olen ikka mitmelt poolt kuulnud, et pidada käima. . . Näe Tindi Toomast tallab juba aasta läbi. . . küll ohutawad ja kat-suwad, aga kus! . . . Wiimaks käis wa' Tutti Hendrik lugemas, pani talle piibli pea alla, aga kas kuriwaim kaob! . . . Wõta näpust! . . . Ei karda reotis Jumalatki. . .“

„Mis tundmus siis õige on kah, kui ta sul seljas tallab?“ päris Härjapea Enn.

„Mine oska seda rääkida,“ wastas wana Tõnis. „Muljub sind ikka päris mehemoodi . . .“

ega walu tunne küll ühti. . . Aga kui warbaid liigutada saad, siis läheb kohe minema.“

„Ei tea. . . räägiwad — see pidada inimese waim olema. . . on see tõsi wõi?“ päris Muts Mats.

„Noh, mes sa arwad Mats — et kassi waim wõeh,“ ütles Tõnis, nagu poolpahaselt.

Mehed jutustasid luupainajast kuni lõunani, üks jutt hirmuäratawam, kui teine; — jutustas iga mees, mis aga luupainajast teadis. Ka hulka naisi kogus luupainajast juhtumisi jahwatama. . .

Näe wa' Rääma Riinut ta tallab aga sarnaseid mehi, kellel kukrus rahapaberid kabisewad ja kes puskari ööd ja päewad ajab,“ rõuskas Riukuke Reet, üle aia teiste juttu pealt kuulates.

Tõnis sülgas ja läks tupp. Ka teised lakkusid selle peale igaüks oma poole.

J a s k a .

Wäike eksitus kambri ukse taga.

Mu herrad, lubage, et räägin ma üht lugu teile, mis wõib arwata, ju paljuid kordi juhtunud ilma peal. Ent huwitaw see siiski seal.

Kui miskit asja harwa nähtaks ilmas, see ei peaks tähelpanu äratama meie silmas, waid lugu, mis on tihedaks ju saanud — waat' — meeles pidada meil tuleb ikka! Loo jutustas mul nimelt sõber, kes on ajanud Nii mitmed korrad m'uga juttu pikka.

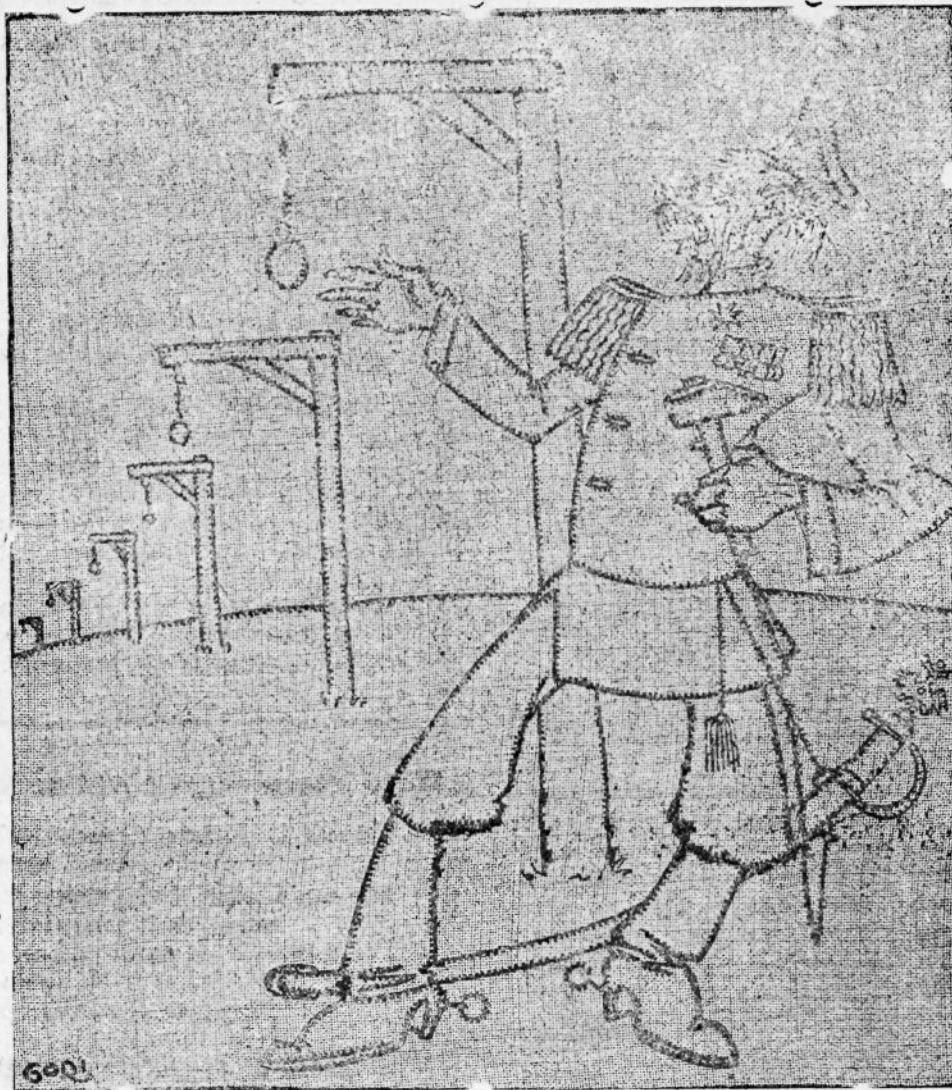
Kas tõsi jutt, ei wastutada tea: noh, olgu vähemalt siin minu pea. Ju sügisõhtu pime kätte jõudis ja küla waikne, merel ainult sõudis weel üksik purjekas (kui nõnda wõiks illustreerida wast lugu ja juure lisada siin mõnda). Ning külatänawail weel sugu kord, kaks, kolm koerat haugutasid, siis ülal lakas ju suurtükid paugutasid. Näe, hiilisid kaks noortmeest, kelle tee wiis läbi tänawa, kus talu „Tammiste“. Nad awasid nüüd õue wärawa (hea oli, koer ei tulnud segama!)

ja otse kambri poole sammud seadsid et kambri Miili, Anni, hästi teadsid! Ju kuulda norskamine, ja wali ägamine.

Oh, Miili, Anni wäsind raskest tööst. Ei mehed taha kaotada tundi sellest ööst! Jah, õige, jah, see kambri uks, kuid kinni! „No . . . tehke lahti, tüdrukud, ei maksa plinni! Te ainult awage — sest küllalt; ega paha me teile sellepärast teha taha!

Kuid Miili — ah mis Miili, Anni ikka ei kuule põrmugi nüüd palwet pikka. Kuis salaja nad itsitawad oma ette. Ent poistel süda nagu langend wette.

Arusaamata lugu.

Wenemaa ülesehitaja: „Kõik, mis Wenemaa ülesehitamiseks vaja, olen ma teinud, kuid arusaamataks jääb mul siiski, miks see asi korda minna ei taha!”

„Küll tüdrukud — ei lahti tee nad ust!
Siis ärge nõudke meilt armastust!...
No... kuulge... Miili, Anni... tehke lahti,
kui kaua pruugime siin meie wahti!...
Nii poisid mitu tundi nuruvad
ja ikka peale suruvad,
kuid üks ei awane, waid plikad magawad.
Küll poisid arwamisi jagawad:
„Ei mina tea, miks nad nii unised...
ja on nad koguni teistsugused...
Nad armastada meid wist küll ei taha...
No... tehke lahti... see ei maksa raha.
Ei tüdrukute hingeelust aru saa:
nad magawad ju kogu noorus a'a“.
Ja kambrišt kostab norin rahuline;

üks sips ja saps, siis ohke imeline.
Me nooredmehed wiimaks kurwaks jääwad,
end kambri ette kiwi peale sawad.
„Mis sest siis ikka oleks — awaksite üks:
me ära läeksime ju hommikuks!“
Ning kurwas meeleolus, nukras nutuhoos
nad istuwad nii hommikuni ühes koos.
See jutu lõpp, mis sõber rääkis.
Oh waesed nooredmehed, küll te waewa näete
ja hirmsast nutta saate te...
Kuid wale — see ju oleks labane
lõpp, mis ei ütle midagi.
Ei tea, kas omast peast, wõi juhtus tõesti,
ta lisan juure lõpu imelise:
Nii noored mehed itsid hommikuni,

siis ammu lahkund uni,
kui äkki tuleb perenaine, küsib neilt;
„Mis nõnda wara oli asja meilt?“
„Ei midagi... me... nõndasama...
ah tühja kah, see kõik on kama!...
Ja perenaine awab... lauda-ukse lahti,
kus nooredmehed pidasidki wahti!...
Oh taewake, sealt kohe wälja kargasid
kaks siga, kes nii hirmsalt karjusid
ja juures seiswad poisid maha lükkasid.

*

Et ilmas ehalkäimist leidub, wana asi,
et aga siga ennast preiliks teha lasi,
on igatahes imede-suur ime.
Ah, lõpetan, on juba kaunis pime... . Oswi.

Ärganud hing ja — inglid. . .

(Miniatür).

Üsna totakaks ei wõinud teda nimetada.
Ta oli üks nende seast, kes „kogemata“
wahel eksiwad, „meelega“ kunagi, nagu ilma-
lapsed, pattu ei tee, — lühidalt: ta oli „ärganud
hing,“ kogudusest, keda hüütakse „ümberristijateks“. Temast teati, et ta waremalt suur
ilmalaps olnud, kelmi „kurega“ paar korda kim-
bus olnud ja — nüüd rikas wanatüdruk olla —
ametipoolest kaubanaine. . .

Oma liig pühaduse ja waga meele pärast
oli ta teiste „ärganud hingede“ juures suure
lugupidamise omandanud; mõned teadsid kõne-
leda, et tal wäike „kogemata“ nõtrus olla, mida
aga kunagi patuks nimetada ei tohi: ta kartis
kangesti ilmalapsi, nimelt wargaid, wõõra wara
küttisid, kes sealt lõikawad, kuhu nad külwanud
ei ole — sellepärast kandis ta alati oma mam-
mona kotikest, mida kõi ja rooste rikub —
enese kaasas, nimelt: taskus.

Ühel õhtul koputatakse ta wäikese toakese
uksele, kolm inglit, tõesti päris inglid, hiilga-
wates walgetes riietes ja tiibadega — heljuwad
sisse. — Piiga, — nimetakse teda Elsaks — on
pool juhm rõõmust, õerub silmi, — kõik ilmsi,
— inglid õnnistawad teda ja kõnelewad ilusaid
sõnu, tõstawad teda kolm korda üles, peaaegu
lae alla ja — järsku on nad kadunud. . .

Toibudes omast õnnest aga märkab Elsa,
et ühes inglitega ta „nõrkus“, — rahakott hulga
rahaga taewa kaasa wõetud on, mis tema suurt
õnne märksa wäendas. . .

Wiimaks teatas inglite - loost miilitsasse,
kus aga talle kaunis hammustawalt tähendati,
et inglite tagaotsimine rohkem sinodi, konsisto-
riumi wõi ärganud hingede koguduse walitsuse
wõimupiiridesse käib, kui ta neid isiklikult ei
tunne, et neid „kogemata“ kaasa wõetud raha
sundida tagasi andma.

Teadmata, kas Elsake weel inglitest jne.
unistab. . . J a s k a.

Mehike.

N. A. Nekrassowi järele. Oswi.

Kord tulin ma pakasel talwisel ajal
Alt metsa seest wälja, külm oli, kes teab!
Näen, ülesse pikka sääal mägede rajal
Üks hobune läheb, kes hagusid weab.
Ja ohjasid hoiab ja piitsagi annab
Üks mehike, kõndides tähtsalt kui mees:
Tal saapad on suured ja kasukat kannab
Käes suured tal kindad, kuid ise nii noor! —
„Et terekest kah, noormees!“, — „Wõid mööda
sa astu“.

„Küll oled sa kuri — ma seda ju tean.
Kust hagusid wead?“ — „Eks metsast“, poiss
wastu:

„Taata, kuuled, sääal raiub ja mina kuid wean,
(Mets kirwelöökidest üleni kajas,)
„Kas isal suur pere on — ütle mul sa?“
„Meil pere on wägew, kaks inimest majas
On mehi meil olemas: isa ja — ma . . .“
„Wõi nõnda? Su nimi? — „Mul Peedu on
nimeks.“

„Kui wana sa oled?“ — „Kuus aastat on täis“,
— Nõõ, laiskworst, nii hüüdis mu mehike waljult;
Siis waljadest tõmbas — ja rutemalt käis.

„Mele Matsi“ telegrammide osakond.

Türi-Alliku jaama einelauas hakkawad kuulu
järele 1. okt. s. a. järgmised hinnad maksma:
1 klaas külma teed sahariiniga 80 pen.
1 „ sooja teed sahariiniga 1.20 pen.
Teelusika ja alustassi tarwitamine 1 mk.
Praad: 1 suur kartul ja jahukäkk 6 mk.
1½ wäikest kartult ja 1⅛ jahu-
käksi 11 mk.

Paberossid: eht samagonn 10 tk. 20 mk.

Talwise hooaja awamisega saawad soojad
söögid pestud puudega keedetud.

*

Wiljandi juudid on saanud jälle suuremal
arwul sitsi, pitsi, wiuliwinte, torupillinoote ja
muud toidukraami. Waljamüük ainult toopega.

*

Pärnu plikad tegid otsuseks oma poissa
armastada de fakto — Juudi poissa de jure.
Uueks rendez-vous platsiks waliti raudtee-
jaamas kollane maja kahe kabinetiga: „Mees-
tele“, „Naistele“.

*

Susla walitsus sai neil päewil häid sõnne.
Insenerid leidsid, kui neid ära rautada, wõiks
tarwitada „passashiri“ rongi „parowooside“ ase-
mel. Selleks komandeeriti ins. Kints Kihnu
praktika peale konne rautama.

*

Wälimine.

Front.

Sisemine.

„Wiimse weretilgani!“

„Wiimse shampanjeri tilgani!“

Tooge langenud sõdurite näopilta

„Teaduse“ kirjastusele Harju ja Rüütli uulitsa nurgal 46/15, awaldamiseks.

Langenud kangelaste pildid ilmuwad esiteks rahwa ajakirjas „Meie Maffis“ ja pärast „Eesti wabadusesõja mälestuse albumis.“

===== Tehke kauakestwaks oma langenud sugulaste ja tutwate mälestus. =====

On jõudnud kohale paraade-ohwitseeridele masurka tantsimiseks head kõlisewad kannuksed.

*

Kõriorila ja wilekunstnikkele antakse linnavalitsuse poolt maksuta suukorwa Draamateatris käimiseks.

*

Rahwakõõgi lõunaportsjoni suurendati $1\frac{3}{4}$ mädakartuliga, $\frac{1}{5}$ naela kopitanud leiwaga ja 0,005 milligrammi soolaga. Hinda tõsteti ainult 1 mk. Kahwliid ettetellimistega ja wesi maksuta tarwitada.

*

Ew. Lutheruse usu kiriku kongress wõttis muu seas järgmised kaks resolutsiooni wastu:
1) kellalööjale ja orelisõtkujale pühapäewast rahu anda.

2) okkupatsiooni aegsele kirikuõpetajale lubada Saksa keelt (trükiwiga — peab olema emakeelt) rääkida.

Heino.

Õhtune jalutuskäik linnas.

Kui teil on tuju halb, siis minge ja õhtul tehke linnas palju ringe ning jalutage igal pool, siis silm näeb, et ei olegi nii mõttetu see ilm. Waid teile öelda julgesti ma wõin, (seks tõendus eila õhtul sain) et küllalt ilu, elu sügisõhtu toob ning silme ette udupilta koob.

Ma tulin Pärnu maanteed mööda alewist, mul seljas palitu Kreenholmi kalewist, sest ma ei tahtnud saada mitte nohu, siis peaksin ostma ju apteegist rohu. Gaaslaternad kuis põlesid ja loitsid! Siin söögimajas ennast saksad toitsid, ma nägin aknast, kuidas norutades nad mõttes olid, laulu jorutades . . . Näe, „Walwaja“ ees inimeste rodu, just nagu oleksid nad jõudnud kodu.

Ent täna pidu „Walwajas“, kus tantsi saab rohkelt. . . läksin läbi Roosikrantsi. Mul wastu tuleb mõni kooliplika, kel kaasas kawaleer — see kaasas ikka. A'ab piitsaga hoost taga woorimees.

Ma olin wiimaks Kaarli puistees, kust kostis naer ja naging, ning igasugu krigin, kragin. . . Kommertsikool üleni on säraw, walge. . .

Mul endal tõuseb kurbtus palge, kui mõtlen enda kooliaja peale.

Peaaegu andma laste-reale, kes wälja kargawad uksest pahwatades ja oma ette juttu jahwatades.

Teatrites ka elawust sa näed, ning imestades kokku lööd nüüd käed, et ikka on Paul Pinna tõmbe-sedel, kas olgu nali nilbe, paks wõi wedel.

Wõid kinodest sa õhtul eemal hoida, ei need waimu küll wist toida.

Kuid saba sealgi alati on ukse ees, ning ootab järke poisike ja mees.

Mh — Wirus inimesi näed õige rohkeid seal kuuled hüüdeid, hoiatusi, ohkeid; siin neeger löbu teeb, seal jälle lind on meelitamas, salakawal, sind.

Eht mere ääres juba weidi wilu — sealt kadund inimesed, suweilu.

Kuid siiski purjetataks armumeres, peaaegu igas ühingus ja peres.

Kui need idüllid juba tüütanud, kõik asjad sinu südant süütanud,

siis politikale sa weidi andu ja lase raekoja poole kandu.

Seal hilisõhtul wolinikud koos, ning — see peaasi — hästi nemad hoos!

Noh, mõtled, küll see olema peab töö, kus higistatakse terwe päewa õõ!

Weel ajawiiteks wõid sa marssi intiim teatrisse, te teater „Farssi“,

ehk minupärast ka „Apollosse.“

Siis tagasi te minge kodusse, kui läbi käidud „Lootused“ ja urkad,

kõik salakohad, põõsad, nurgad, kui samagonni pisut teie maitse nud,

nii tegelikult isamaad te kaitsenud. Siis näete, polegi nii mõttetu see ilm,

waid ta weel huwitawam on kui kino-film.

O s w i.

Õige põhjus.

Kaks poisikest seisawad tänawal ja waatawad, kuidas hobune auto ees lõhub. Noorem küsib põhjust. Wanem seletab:

— „Hobused on harjunud nägema, et nemad wankrit weawad. Kui nad aga nüüd näewad, et wanker ise sõidab, kokkuwad nad nüü sama nagu sinagi, kui oleks näinud, et püksid ilma meheta jalutawad!“

Heino.

*

„Peeter, nimeta midagi, mis tõendaks, et maakera ümargune on!“

— „Ringreisupilet!“

Heino.

*

Kellasepa juures.

Kõrgema riigiametniku proua astub kellasepa ärisse ja küsib puudulikust Eesti keeles:

„Kas teil olep üks kell, mis üles äratab?“

„O ja, miks mitte, miks mitte — meil wäga palju niisugused kellad olema. . . Inglise ja Amerika wabrikute tööd!“ Minu teil itlema — esimene sort!“

„Wägga kenna! Kuid kas teil ei olema mitte üks niisuguse mehanismusega kell, mis ainult teenrid üles ajab, ilma et ta terwe maja rahwa unerahu rikuks?“

„Wabandage armulikult! Niisugust kella meil küll ei ole! Meil olep täiesti harilised kellad, mis kõik magajad üles äratawad, välja arvatud ainult teenrid!...

*

Kellasepa ärisse astub uhke proua sisse.

„On teil äratamise kelle?“

„On küll!.. Missugust te tahtsite?“

„Niisugust ikka, mis mu mehe õigel ajal üles ärataks!“

„Mis ametimees teie herra on?“

„Linnawolinik...“

„O, wabandage, niisugust kella meil küll ei ole — seda ei ole veel senini välja arvatud!“

Ministeriumis.

Üks „suur nina“ peab oma pojale noomituskõnet:

„Ma ei saa, jumala eest, aru, mis kuradi tolgus sa oled!“

Wäljanägemine on sul kõige juhmim! Mingisugune sibulawene nägu, eht karmantsiku naeratus huultel ja juuksed nagu mõnel idiidil segamini peas. Eht tola wälimus!.. Ja iga päewaga lähed ikka hullumaks!“

Sel silmapilgul tuleb „suure nina“ kabinetti üks wäiksem „nina“ igasuguste ametliste paberitega. Kui ta „noortherrat“ silmab, hakkab ta wiisakalt muigama.

„A, noorherra ka siin!... Wäga ilus!... Ja missugune maladets teine!.. Ja iga päewaga lähte ikka rohkem ja rohkem isa moodi!.. Warsti annate täiesti isa plaani välja!“

Õigustatud pahameel.

Susla waksalisse tormab hingeldades keegi raswase näoga reisija.

„Mis?.. Ah juba keris minema? küsib ta äritatult jaamaülema käest

„Jah, just praegu tegi sääred!“

„Mis see siis peab tähendama, lubage küsida? Harilikult jääb rong ikka paar tundi hiljaks ja nüüd äkiste läks waremalt minema!“

„No see on juba sigadus!... See on juba midagi wõimatumat!... Mis kuradi seadused teil siin on?... Kas see kellegi kord on?... Ma kirjutan kohe ministeriumi kaebekirja!“

Lihtne retsept.

Ühe tuntud pealinna arsti juurde lähed raswane raamotline isand ja kaebab oma häda:

„Tohtriherra, ma kannatan raswarohkuse all. Andke mulle head nõu, et ma kõhnemaks jääksin.

„Mis amet teil on?“, küsib arst.

„Ma olen toitluswalitsuses...“

„Aha, saan aru! Teil ei ole mingisugust rohtu waja, te peate ainult wahetama...“

„Kliimat?.. Pean kuhugi lõunapoole sõitma?“ küsib paks isand kannatamatalt.

„Ei. Mitte kliimat, waid ametit peate te wahetama!“

Põhjanaba idüll.

(Mereobserwatooriumi üleswõte.);

Ka põhjanabal on must-walge armastusmoodi läinud.

Sõduritest.

Kõrgeste austatud „Meie Matsi“ toimetus!

Palun teid oma lehes järgmistele ridadele ruumi lubada.

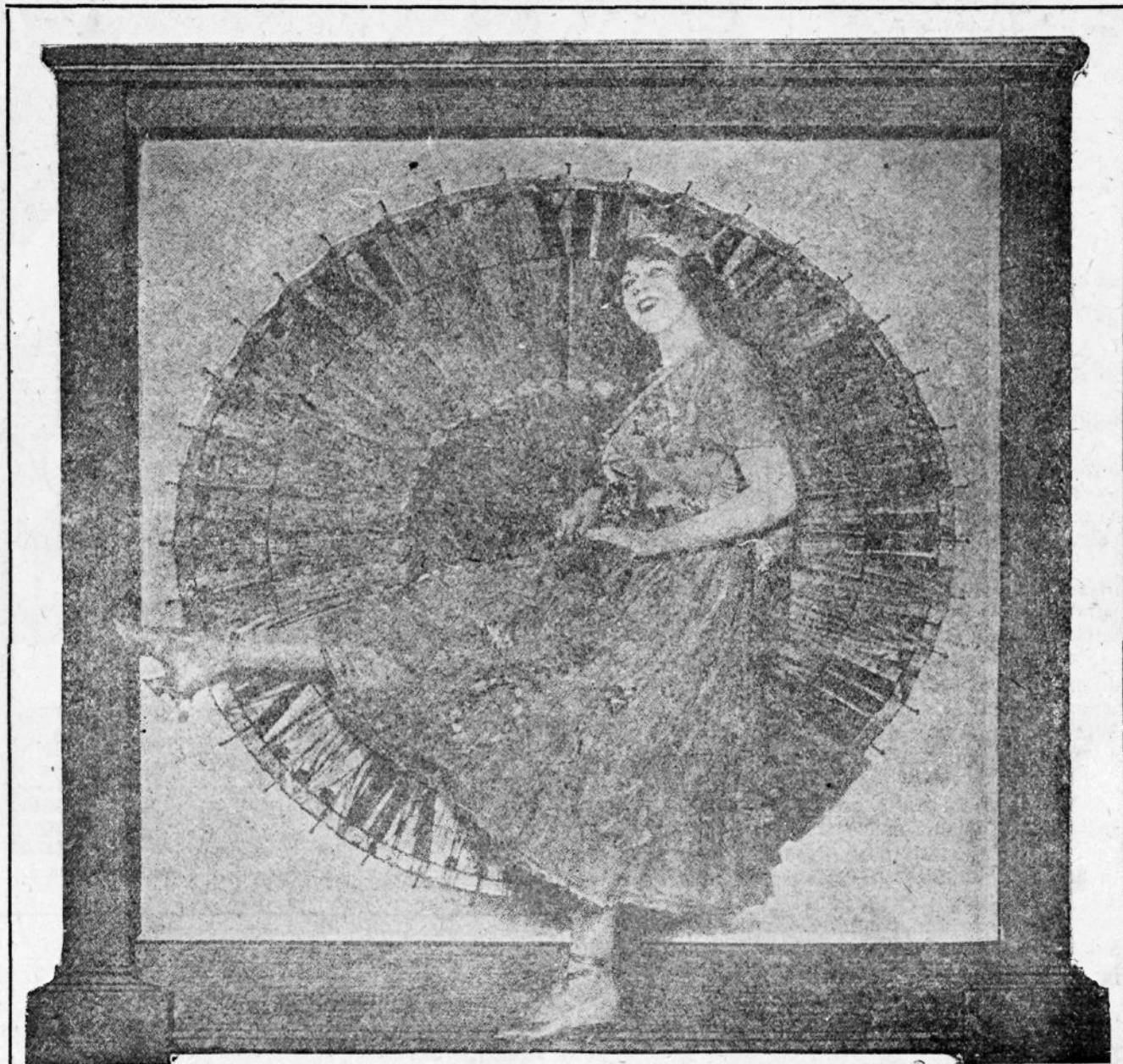
Terwitame kodumaa neiusid ja soowime nendega kirjawahetusesse astuda.

Meie adress on järgmine:

Tegewasse wäkke, Kalewlaste Malewa,
3 rood, 3 rühm.

Leppik, Woldemar. Wiitman, Jaan. N. al. oh. Pärtmann, Johannes. Ziion, Karl. Sults. Jaan. W. al. oh. Andreson, Jaan. N. al. oh. Loorents, August. Uustalu, Ado. Mikk, Jüri. Uus, Hants. Rebane, Mart. Putnik, Eduard. Simson, Oskar. Raibekas, August. N. al. oh. Ulgas, Nikolai. Nõmm, Juhannes. Wakker, Jakob. Tikker, Friedrich. Tatrik, Jaan.

Armukell.

1. Kella-Netti kena neiu,
kes tal meeldib, on ta peiu,
ühes moodiäris ta
teenimas kul müüjanna.

2. Kui kell 5, ta läheb koju,
kuid kell 6 tal ärkab tuju:
sest kell 7 tänawal
kawaler ju saatjaks tal.

3. Siis kell 8 ta juba
sellest kawalerist waba,
ning kui kell saab 9,
Netti juba teisega.

4. Ja kui kell lööb waewalt 10,
waata, Nettil jälle õnne:
inglane tal külge lööb
sellega ta õhtust sõbb.

5. Kell lööb 11, keegi neljas
on ta wastu nüüd nii armas,
Nettit koju saatma lä'eb,
sest ta muidu hiljaks jääb.

6. Netti tänu'ik ta wastu,
palub pisut tuppa astu.
Kell lööb 12 — nüüd head und!
Nettil wiimne arm-tund... „Kiisu.“

Järgmine „Meie Mats“, nr. 34 ilmub laupäewal, 11. oktoobil.